

Giacomo Leopardi /1798 - 1836/:

Až lid a širší kruhy
 pochopí tyto myšlenky a hrůza,
 jež dříve spojovala
 společným svazkem lidstvo
 v zápase s přírodou, tak nesoucitu,
 ožije aspoň zčásti
 vědění bez bludů, pak lidské vztahy,
 čestné a nezáludné,
 a spravedlnost se zbožností budou
 rýt z jiných kořenů než z pyšných bajek,
 na nichž je založena mravnost lidu,
 jež se tak snadno láme
 jako vše, co tu na lži zakládáme.

Řecká junta podala demisi.

V důsledku krise na Kypru podala vláda dosazená vojenskou juntou v Řecku demisi, jelikož si již dále netroufala řídit po krachu své politiky na Kypru řecký národ. Vdobě, kdy je diktatura a především vojenská diktatura jednou z nejběžnějších forem vlády nabývá pád řecké vojenské junty celosvětový význam. Jásání řeckého lidu má velmi mnoho společné s tou radostí, která následovala i po pádě jiných diktatur na př. v Portugalsku. Dokazuje to jaký je asi dojem spokojenosti a pořádku, který má příležitostný návštěvník do takovýchto režimů. A tyto návštěvníci srovnávají nejčastěji tento pořádek s rozruchy demokratických společností se stávkami, demonstracemi a různými okrajovými násilími. Tento dojem pořádku je ve skutečnosti jen symptomem daleko zakořeněnějšího neduhu v zemi, kde stát má výlučný monopol na násilí.

Jásání v Řecku je nyní další připomínkou jaký hrozný je tento neduh. Podobné jásoty nad pádem diktatur v Maďarsku a Československu byly udušeny hned v zárodku invazí cizích vojsk. V tomto ohledu má nyní Řecko vynořující se z útla-ku jednu velkou výhodu: patří totiž k organizaci Severoatlantického paktu, jež je oddán ideálům demokracie a svobody vyjadřoval hluboký neklid nad diktaturou v Řecku dokud trvala. Mnozí lidé přirozeně věří a u komunistů je toto téměř oficiální dogma, že tato řecká vojenská diktatura byla výtvorem americké výzvědné služby. A mnozí budou připisovat toto hnutí této diktatury tomu jistému zdroji, zvláště, když ministr zahr. věcí Henry Kissinger toto naznačil již před dvěma dny.

Ale i když osudy národů mohou být určovány invazemi cizích vojsk, nemohou přibýt předem určované zahraničními konspiracemi. Hlavní posun se děje v tomto případě vnitřními silami v národě. Toto hnutí ovlivňuje mezinárodní rátec v kterém se odehrávají, kdy demokratické síly i v Portugalsku se mohou spoléhat na podporu svých spojenců ze Severoatlantického paktu. Řecko má ještě jednu výhodu před Portugalskem, kde diktatura trvala déle než jednu generaci. Řecká diktatura trvala sedm roků. A i když plukovníci násilničili zcela svévolně, nikdy nenanutili takový teror, který by vykynožil všechnu opozici. Jistý počet zkušených demokratických státníků přežil těžké časy a podobně a podobně se udržely i jisté ustanovitelské a tradice právního státu.

Tak tedy Řecko má velkou naději, že se vyhne několika po sobě následující-
 ch vojenských pučů, což postihlo tolik jiných států, které nikdy nevinuly oby-
 čejně samosprávy jako na př. v Latinské Americe. Sam B o l i v e r varoval před
 nebezpečenstvím tolika osvobozovacích hnutí domáhající se nemožné svobody což
 může uvrhnout do krajní tyranie. Nebezpečí za těchto okolností je to, že alter-
 nativou bývá buď vojenská vláda, nebo vláda dokonale zorganizované diktátorské
 strany. Většina států v některém svém stadiu prochází obdobím vojenské vlády,
 když se jí podaří zachovat si některé z osobností, tradice, svobody ustanovitelské
 a právní řád. Pak má dobrou naději uniknout opakujícím se diktaturám. V tomto
 ohledu jsou výhledy v Řecku dobré. Řečtí vojenští vladaři stáli doma před prob-
 lémem inflace a vnitřní nestability a tak se pustili do katastrofálního dobrod-

ružství na Kypru a to zanechalo za sebou nejen pocit národního ponížení, ale i větší hospodářské těžkosti. Nová vláda bude muset pozametat nepořádky zanechané diktaturou a bude se muset vypořádat s hněvem a posťou, které obvykle následují po tyraních. Obnovit a upevnit demokracii za těchto okolností je nesmírnou úlohou, ale upínají se k tomu i nesmírné naděje. BBC.

Smlouva mezi B o n n e m a P r a h o u.

Daník "Die Welt" pod nadpisem "Překážky na cestě mezi Bonnem a Prahou" zaujal stanovisko k smlouvě mezi Spolkovou republikou a Československem, která nedávno nadobudla platnost. Kromě jiného se tu poznamenává:

Spolková republika vychází z toho, že se nyní vytvořila základna pro oboustrannou výměnu ve více oblastech. A že po určitých letech izolace má začít perioda, která se nemá zabývat jen výměnou zboží, ale i střetáváním lidí a myšlenek. Bonn zastává dále stanovisko, že výměna listů o berlínském problému v humanitních otázkách jež obě strany písemně potvrdili již brzo přinese konkrétní výsledky.

Jde tu hlavně o problém včlenění západního Berlína do právní pomoci Spolkové republiky a o přesídlení Němců z Československa. Praha se zavázala příznivě posuzovat žádosti o vystěhování v souladě se zákony Československa. Už brzo se zjistí, zda Spolková vláda dohání zameškané a zda určitému okruhu osob bude oznámeno, že se jim vyjde v ústrety v souvislosti s vystěhováním, a že je bude uvěkovat blahosklonně. Praha zde následovala příklad Varšavy a neuveřejnila list na tému vycestování což je podstatnou součástí smlouvy. Paralelně s tím Praha nedovoľovala vycestování těchto osob ve větším měřítku. Vždyť od 1. ledna do 30. června 1974 přišlo do Spolkové republiky jen 160 lidí. Je to tak daleko, že jsou oprávněné obavy, že v této věci bude Praha chtít dělat obchod něco za něco. A to nemá s humanitou vůči 25.000 Němcům, kteří se chtějí vystěhovat náč společného.

S o v ě t y a jižní křídlo NATO.

Úloha před kterou stojí Američané a výhody, které to přináší Sovětům jsou jasné. Spojené státy musí dbát o udržení jižního křídla Severoatlantického paktu. Nemohou se rozhodnout mezi Řeky a Turky. Sověti naproti tomu se jasně rozhodli pro Makariose proti Řekům ale pro Turky. Nechtějí totiž udržet nějakou jednotu jako je to v případě Američanů, neopak mají právě opačné cíle. Narušit spojeneckou jednotu Západu. Mají při tom štěstí, že mnohdy za sebe nechají pracovat regionální rivalitu a že Sověti se dostanou ve Středomoří ke svému cíli bez toho, aby se projevíli jako agresor.

O d p o r L i t e v c ů p r o t i s o v ě t i z a c i.

Když ruský disidentský časopis "Kronika těkušských sobitij" byla nucena zastavit své vydávání více než na jeden rok "Kronika litevské katolické církve" takovou to pauzu neměla. I v kritickém roce 1973 pokračovala Litevská kronika ve vydávání zprávy o útlakových opatřeních proti převážně katolickému obyvatelstvu v Litvě.

V březnu tohoto roku vyšlo 8. číslo Kroniky. Informuje především o domovních prohlídkách jimiž chtělo KGB odhalit vydavatele a rozšiřovatele "Kroniky" a zabránit vydávání této publikace a i jiných náboženských spisů.

V rámci bytových prohlídek bez výběru sňabali všechny náboženské spisy i když pocházeli z předvojnových časů a zajistili početné osoby. "Kronika" uvádí jména třech zajištěných mužů: F e t r a S a t u r i j u, P o v i l a s s a F e t r o n i s a, J e s t a S e j i t i s a. Mnozí v domech, kde se konali prohlídky se nedáli zastrašit. "Kronika" oznamuje, že farář V i l j a s k a s si vynutil, aby jeho protest proti rodinné prohlídce zaznamenali v protokole. Anž se při tom odvolával na Ústavu, která zaručuje svobodu náboženství a tisku.

Početní Litevci se obrátili se svojí žádostí na Státní prokuraturu Litevské SSR a jeden z nich napsal: "p-ožadavka, že věřící nemají vlastnit náboženské spisy se rovná požadavku, že komunisti nemají číst nějaké marxisticko-leninské knihy." Skutečnost, že náboženské spisy s výjimkou několika málo povolených knih utvrzuje věřící, že svoboda náboženství, tisku a projevu mínění je porušení Deklarace o lidských právech.

16. února 1973 se objevily v rozličných školách pro Litevce letáky s hesly: "Svoboda pro Litevce", "Rusové pryč z Litvy", "Pryč se sovětskou nadvládou" Byly vyvěšeny i zakázaná státní zástava. Den, kdy se konaly tyto demonstrace nebyl vybrán náhodou - den 16. únor byl státní svátek samostatného litevského stá-

Jedna manifestace se konala 19. května 1973 v lätévské národní svatyni Kalvárii u Silajliai. Skupina mladých mužů nesla kříž, který byl rozřat dvěma meči-na jednom meči byl viděn hákový kříž a na druhém rudá hvězda.

Trvající nepokoje v Litvě se rozšířili i mezi dělníky. Tak došlo v továrně na zpracování dřeva 3. října 1973 ke stávce na které se zúčastnilo 700 dělníků. Dělníci protestovali proti snížení mezd, které pod nátlakem stávkujících byly odvolány.

V Litvě probíhají i různé politické procesy. Tak na př. odsoudili národohospodáře Antanase P e r l e k a se za zkrádež na jeden rok vězení. "Kronika" však píše že zde šlo o politický akt pomsty za Kerlekasovu politickou činnost. Justiční úřady ubytovaly tohoto muže v jisté psychiatrické klinice, aby odstranili jeho odpor a vynutili si falešné přiznání. Nejbližší 10. číslo jak o tom referovali v 9. čísle "Kroniky" má přinést dokumentární materiál o procese proti doktoru R u d a j t i s o v i a jiným čtyřem Litevcům, které obvinili z illegální politické činnosti, kromě jiného i za poslouchání západních rozhlasových stanic BBC a Hlasu Ameriky.

Jak se dívají Litevci na vztahy mezi Vatikánem a sovětskou vládou? Litevští katolíci jsou sice přesvědčeni ve správnost rozhovorů, ale upozorňují, že sovětská vláda využívá tohoto jednání k umlčení Vatikánu k pronásledování katolíků v Litvě. Mlčení, které spočívá v naději, že se tak ulehčí situace katolíků v Sovětském svazu. Dialog slouží k tomu, aby desorientoval světovou veřejnost jako by v Sovětském svazu byly náboženské svobody. Režimu věrní knězi, kteří veřejně ubezpečují, že v Litvě prý existuje svoboda svědomí, jsou v "Kronice" označeni jednoduše jako zrádci, církve a národa. "Kronika" však vyhlásuje, že počet takovýchto kněží, kteří slouží režimu je v Litevské republice nepatrný.

Boj litevských katolíků za náboženskou svobodu se střeďává s ohlasem i v náboženském tisku ve Spolkové republice. Tak na př. západoněmecký katolický měsíčník "Der Felc" uveřejnil ve květnovém čísle stížnost a listy litevských katolíků Nejvyššímu sovětu v Moskvě, který podepsalo 30.782 katolíků. V těchto listech si rodiče stěžují na diskriminaci katolíků ve školách. V těchto listech se píše, že nábožensky věřící žáky donutili psát proti jejich přesvědčení proti náboženské písemné práci a kreslit protináboženské karikatury. Jestliže tak neudělali dostali špatné známky. Často zhoršují dětem známky jen přítomností na bohoslužbách. Žáci a rodiče si též stěžují, že se vyučování dějepisu děje jednostranně, kde se velmi hovoří o ruských carech, ale málo o litevské minulosti. V úvodě informace, kterou tento časopis převzal z "Kroniky litevské katolické církve" se popisuje jak litevští katolíci sebrali tisíce podpisů. Protestní listy kolovaly z ruky do ruky po celé Litvě, při čemž stále hrozilo riziko, že KGB dotyčné lidi zajistí. Bylo nutno navštívit soukromé byty, neboť nebezpečí v kostele bylo příliš velké. Mnozí lidé podepsali okamžitě, když věděli o akci, jiní kdo o tom nevěděli se báli zda nejde o provokaci. V některých případech se bezpečnostním orgánům podařilo zařizet tiskopis s podpisy. Kněží byli varováni, aby se na této akci nepodíleli. Nakonec se diskutovalo i tom zda mělo vůbec smysl obrátit se s těmito podpisy na úřady. Podle "Kroniky" se mělo za to, že v důsledku toho podpisující by mohli ztratit práci a mladiství být vhozeni ze školy. Některé osoby se domnívali, že místo na sovětskou vládu je třeba se obrátit s těmito podpisy spíš na Západ a burcovat svědomí světa. 14. května 1973 byly zaslány tyto dopisy Residenci Nejvyššího sovětu a rovněž i s protesty proti pronásledování podpisovatelů orgány KGB.

Za stávajících nepokojů v Litvě bylo třeba obsadit vedoucí funkci ve straně, neboť 22. ledna 1974 zemřel vedoucí tajemník KS Litvy Antanas S m i k u s, který byl u moci od zabránění země Rudou armádou v r. 1940. Smikus byl starý stalinista, který se smutně proslavil masovými deportacemi v r. 1941 a v letech 1948-49. V posledních letech jeho života jej však považovali za obránce národních zájmů. Dokonce se tvrdilo, že představoval největší překážku pro moskevskou politiku. Toto mínění se však nesdílí všeobecně, ale i západní pozorovatelé se domnívají, že se opravdu Smikusovi dařilo ochránit zemi před přílišnou sovětizací.

Největší naději na zvolení do nejvyšší funkce měl prý Petras K r i s k j e v i č i j u s, jenž byl do této funkce také zvolen. Od něho Sověti očekávají že bude lépe splňovat jejich podmínky.